

Abbas Sayar

YILKI ATI

Roman

YAYIN NU: 529

EDEBÎ ESERLER: 243

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI

SERTİFİKA NUMARASI: 16267

ISBN: 978-975-437-406-3

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

1. Basım: 1970

36. BASIM

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul

Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Kapak Resmi: Abbas Sayar

Kapak Tasarımı: GNG Tanıtım

Dizgi-Tertip: Ötüken

Kapak Baskısı: Karakış Basım

Baskı: İmak Ofset Basım Yayın San. ve Tic. Ltd. Şti.

Sertifika Numarası: 12531 Tel: (0212) 444 62 18

İstanbul - 2019

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

ABBAS SAYAR; 21 Mart 1923'te Yozgat'ta doğdu. Liseyi (1941) Yozgat'ta bitirdi. Yokluk yüzünden üniversiteye gidemedi. Kısa süreli memurluktan sonra yedek subay oldu. 1945'te İstanbul'da evlendi. Dört semestr Türkoloji öğrenimi yaptı. Sonra Yozgat'a döndü. 1947'de İstanbul'da, on beş günde bir çıkardığı gazeteyi, matbaa kurarak Yozgat'ta yayınlamaya devam etti. Politikaya girdi, bir süre sonra politikanın çıkar kavgalarına ayak uyduramadı. 1957'de politikadan el etek çekti. Şiir yazmayı sürdürürken, romana döndü. 1970'te *Yılkı Atı* romanıyla ismini duyurdu. *Yılkı Atı*: TRT Roman Başarı Ödülünü (1971), *Çelo*: TDK Ödülünü (1973), *Can Şenliği*: 1975 Madaralı Roman ödülünü kazandı. Gazetecilikle birlik yazın yaşamını yürüttü. Sekizi roman, altısı şiir kitabı olmak üzere on dört yapıtı var. Diğer Yapıtları: *Dik Bayır*, *Yorganımı Sıkı Sar* (öykü), *Tarlabaşı Salkım Saçak*, *Anılarda Yumak Yumak*, *El eli yur, el de yüzü*, *Boşluğa Takılan Ses* (şiir), *Noktalar* (aforizmalar)... Kırk dört yıllık gazetesinde yüzlerce, binlerce başyazı yazdı. 1989'da ikinci kez evlendi, Ayvalık'a yerleşti. Resim, şiir, roman yaşamını Ayvalık'ta sürdürdü. Ankara, Antalya, İzmir ve Ayvalık'a resim sergileri açtı. Ardında, derlenmeyi bekleyen pek çok şiir ve yazı bırakarak 12 Ağustos 1999 tarihinde aramızdan ayrıldı. Mezarı Yozgat'tadır.

BiR

ÇİFTİN tutağına olanca gücüyle çöktü:

- Doovaah, diye bağırdı. Doovaah domuzun öküzleri... Avaraya vereceğimi anladınız da keyfinizden asılırsınız boyunduruğa...

Elindeki övendereyi toprağa sapladı. Öküzlerin önüne geçti, boyunduruk kayışını çözdü. Öküzler, boyundurukla köye doğru yürüdüler.

Üssüğünoğlu, gökyüzüne kırpık gözlerle baktı. Sonra boşluğa doğru söylenmeğe bağladı:

- Duyduk, rüzgâr efendi duyduk. Kış geliyor diyorsun. Hoş geldi, sefalar getirdi. Gökten ne yağdı da yer kabul etmedi? Sen öyle delicoş esip durma. İşleme fakirin ciğeri-ne... Harmanda isteriz, nazlı geline dönersin. Duyduk işte kış geliyor. Sen söylemeden ağaçlar söyledi onu. Baksana dere boyundaki kavaklara, bir uçlarında kaldı yaprak. Sen bilir misin ne der o yapraklar? Kış geliyor der. Hem de zorlusundan... Allah teala bilir gayrik karın kalkmasını. Mart mı der, Nisan mı der? Sen icik yavaş gel insanın üstüne... Üşüdük işte, donduk işte. Hal kalmadı çift demirini sök-meye...

Sonra, çiftin ucundaki burun demirine doğru yürüdü. Sesi daha duyulur bir hal aldı:

- Ulan gâvur bu millet, dinsiz bu millet! Yiğit isen el kadar çift demirini bırak şu yazıda. İn mi söyler, cin mi söyler ırzı kırıklar? Gelirler, söküp alıp giderler. İster bir sen, bir Allah ol, köm toprağın yedi kat altına. Bokböceği

kesilirler, delerler, deşerler, bulurlar. Gâvur bu millet, dinsiz, imansız bu millet... Hani gâvurluklarına göre onsalar bari... Ne gezer... Hepsi sürünüyor. Hepsinin bir ipliğini çeksen, kırk yaması birden düşer. İlâyık bu millet zuluma. İlâyık her bir kötülüğe, her bir muhanete... Bırak sürünsünler. Bir çift demirine dirlik vermeyenlere hayır dua mı edeceğim...

Çift demirini söktü, heybeye attı ve öküzlere yetiştirdi.

Harman yerine gelince öküzler şose üzerindeki pınara saptılar. Oluktan taşan su, ince bir çizgi halinde aşağı kayıyor, güneş ışığı da pırıl pırıl parlıyordu. Lüleden akan su bollaşmıştı. Üssüğün İbrahim bu kez de acısını çeşmeden çıkarttı:

- Akmam diyeyince, dedi. Hiç ülüzumun olmayınca Kirazlıdere gibi çağlaman tutar. Yazın da ab-ı hayat kesilirsin başımıza. Kan kız, çoluk çocuk birbirini yer başında. Üstelik ılırsın, gün yemiş keleşe dönersin. Bir de nazın tutar. İğne iplik kesilirsin... Ulaan, yeter gâvurun malları! Yolunuz Kerbelâdan geçecek gibi sokuldunuz suya...

Yeniden hayvanları önüne kattı. Öküzler, boyunduruk altında araları açık, tembel, galesiz yola düştüler.

Köyün harman yeri yeşilden sarıya geçen daireler halindeydi. Çeç yerlerinde kalan buğdaylar sonbahar yağmurlarından çilermiş, hafif yeşil uçlar bırakmışlardı. Bu yeşilliklerin kıyılarında saman tozlarının sarılıkları eğri büğrü halkalar meydana getirmişlerdi. Üssüğünüoğlu kendi harman yerine göz attı. Kendisinin, cümle ev halkının sırtından geçen bir yılı anıladı.

- Niden, dedi, neden? Bizimki de mi dirlik? Buna it dirliği derler. Çaldın çabaladın, koca bir yıl sırtından geçti. Kaldırdığın zahra* yeygi ile tohuma yetmez. Yığıdığın saman, atı, eşeği bahara çıkartmaz.

---

* Zahire.

Beynine iki kurt girdi birden. Bir canı hayallemek istiyordu, bir canı Dorukısrak'a takılmıştı. Saman der demez, aklına kısrak geldi, arpa geldi, yetmez geldi. Sonra, konuşmağa başladı:

- Doru, sen bi yol dur. Çık şimdilik aklımdan. Eve varınca bir meşveret edeyim çocuğunan. Sonra hakkındaki hükmü tebliğ ederim. Bir mahkemede hemen. Ne keşif, ne şahit, ne ehli vukuf. Zabıt kâtibi de gerekmez. Hele mübaşir mi? Hiç yaramaz bana.. Bir karar veririm ki, temizsiz, itirazsız... Sen dur bir kerre, çık bakalım, öte git bakalım aklımdan...

Gözü, hâlâ harman yerindeydi. Yeşille karışık sarı daireyi kendince biraz daha büyüttü.

- İşte, dedi, şu harmanın oturumunca ekinin yığılacak. Altun gibi, pirinç denesi gibi buğday... Öbür tarafta bir adam duracak, bu yandan gözükmeyecek. Bir alem, yedi düvel, 'maşallah' diyecekler. 'Pravo Üssüğünoğluna... Bir zahra çıkardı ki, koca bir memleketi doyurur. Artar bile... Gâvuruna da gönder, Urusuna da... Pravo şu Üssüğün İbraam'a...' On dene araban olacak. Poyralarından ziller gibi sesler çıkartacak. Bir saatlik yerden duyulacak. 'Eeeyy' diyecekler, 'ulan bak Üssüğünoğlu'nun araba kervanı çıkmış yola...' Bir atlar koşacaksın ki arabalara, gören parmağını ısırarak. 'Vallaha,' diyecek 'çok diyarlar dolaştım, görmedim Üssüğün İbraam'ın atlar gibi. At değil ejder her biri. At değil ceylan her biri. Allah kem gözden esirgesin. Allah, İbraam'a da çok versin. Sayesinde kuşu da doyuyor, kurdu da... İyi adam... Allah, çok versin İbraam'a.' Göçün kalkacak kazaya. Baş arabada sen. Varacaksın ofisin önüne. Siktir et ofisi! Eneliz mi ne bir halt karıştırıyorlar, kırk çuvala hortum daldırıyorlar. Memurun burnu bir karış. Sanan ki, kapısına uşak geldin. Sonra bir boktan anlar gibi altüst ediyor buğdayı. 'Yüzde bilmem kaç karışık. Kırk iki kuruş yirmi santim...' Ulan sen hele kırk üç de. Kim

verir buğdayını sana... Kırk beş desen kim verir? O eski Üssüğünoğlu öldü. O cıbrılık devriymiş... Gözü kör olsun yokluğun. Yokluk bel kırar, adamı insanlıktan cüda eder. Kalp paraya çevirir. Bunun burasına yokluk denmiş. Allah beni kurtardı, cümlesini kurtarsın. Emme, şu bizim köylüyü kurtarmasın. Bunlar nimet azgını, bunlar gâvur. Gâvurdan da kötü. Allah bunları açlıkla terbiye etsin. Çarıkları ayaklarını sıksın, tabanları yarık yarık olsun. Oğlum İbraam, 'it kapıda zabın gerek' demiş büyükler. Sen bunlara bir fırsat verirsen alimallah derini yüzüp içine saman doldururlar. Bak, bir çift demirini tarlada bırakamazsın de-yusların yüzünden. Kömsen, solucan olup toprağın altına girerler. Bulmadan geri çıkmazlar. Şunlara mı acıyacaksın? Sen, Cenab-ı Rabbülaleminden daha mı iyi bilirsin? O, ne yaparsa güzel yapar. Siktir et kerhanecileri, bırak sürünsünler... Ulan zeynimi karıştırıyor bu köylü. Haa, vermem ofise. 'Çekin lan' derim 'arabaları Duran Efendi'nin mağazasının önüne.' Çayı var, gayfesi var, buyuru var. 'Buyur İbraam Efendi' der. Çay söyletir, köşede yer gösterir. Bütün pavlikeler herifçioğluna bağlı. Dünya tümüyle buğday olsa hepiciğini alır. Arkasında koca koca pavlikatörler var. Yıkılır mı bu adam? Beşi onu arar mı bu adam? Sıkısından pazarlığa tutuşursun. 'Senin hatırın için ofise vermedim' dersin. Eşşek değil ya, anlar kendine itibar ettiğimi. 'Teklif yok' der. 'Kırk sekiz olsun...' Deste deste paraları yerleştirirsin cüzdana. Daha birinci sefer bu. Allah bilir, on sefer mi olur, otuz sefer mi? Diyeceğim, bir yanda ağırlığınca para. Al alabildiğini...

Elinde olmaksızın dere ile şose arasında uzayıp giden tarlalara baktı.

- Çağır Zeynel'in İsmail'i, 'Ne istersin şu tarlana?' 'Satmam'. 'Vay akılsız vay. Ulan ağırlığınca para var ortada. Beş yerine on iste, destele gaymaları cebine. Dilediğin yerden başkasını al. Alacaklına ver. Borcuna bir "of" çek.

Söyle ne istersin?’ ‘İki binden zırnık aşağı vermem.’ ‘Yok, İsmail ben çiğ süt emmedim. İki bin mi dedin? Az dedin. Al şu iki bin beş yüzü, yağa ver, bala ver, kıymağa ver kardaşım. Sen ne dersin Zorbarınoğlu? Bin mi? Yook sen de şu bin beş yüzü al... Çot Durak, sen hiç ağzını açma. Al şu parayı, çık dam başına. Pancar Gani! Sen icik direnirsin. Direnirsin emme, bunun burası para. Para şahine benzer. Gökten alimallah turnayı indirir, istediğin kadar zora çek. Oğlum, paranın açmadığı kapı gördün mü hiç? Gâvurluğun tutar, onluk mala yüz istersin. İstersin de ne olur? Ben de veririm. Sen, tapuya gel hele...’ Sonra, koş on adet pulluğu. Her atın boynuna tak zilleri. Bir âlem düğün yapıyor sansın... Devir toprağı derinden. Bir daha aktar... Ağam, Üssüğün İbraam Efendi, ne ekeceksin? Her bir şeyi. Bakla ek, pancar ek, bostan ek... Ayır bir yanını yoncaya. Bir senin hakkın mı var sanırsın? Bunca at var, it var. Hepisinin rızgı bugüne bugün senden sorulur. Yesinler, kişnesinler. Bir kişneme tutturdu mu onu yirmisi, köyün uykusu alabura olur. Olsun. Uyutma bu deyyusları! Bu deyyuslar ki, bir burun demirine tenezzül ederler, yedi kat yerin altına gömsen, remil attırır, cinlerle bir olur bulurlar. Bu kerhaneciler, her bir zuluma lâyük.. Sabahadek kişnesin atlar, uyutmasın ırzı kırıkları... Sonra efendime söyleyim, gozel bir konak yaptır. Üst katından Erciyes görünsün. Küfül küfül yel yalasın her bir yönünü.. Emme, böyle gâvur bir yel değil, dinsiz bir yel değil. Bad-ı saba, limonata gibi bir yel... Bir iki azap fır dönsünler misafirlerle... Yola bir adam bırak, ‘Hemşerim, bu geç saat nereye yayan yapıldak?’ ‘Köye yetişeceğim.’ ‘Ayıp ettin emmi, İbraam Efendi çiğneyip geçilir mi? Ne güne yaptırdı bu konağı? Kaymakamı çiğneyip geçmez, hakimi çiğneyip geçmez. Nahiye Müdürü orda konaklar, onbaşısı orda... Sofranın kalktığı görülmemiş İbraam Efendi’nin konağında.

Dön hemşerim. Ye, iç, yat! Bir dünya yüzü gör. Sabahınan da, Allah selamet versin’.

Öküzler dereye gelince yeniden durdular, suya eğildiler. Dalgın İbrahim öküzlerden birine toslayınca hayallemeden el etek çekti.

- Gâvurun malları, dedi, on dakika olmadı su içeli. Şu hallerine bakınca sanarsın ki Ağustosun on beşi.! Voohaa ırzı kırıklar.!

İki

